

(стр. 230), те је, према томе, аутор *Илијаге* старији готово за две генерације од песника *Огисеје* (в. стр. 142).

Главну замерку аутору овог значајног дела имамо да учинимо у томе што он константно употребљава термин „средњи век“ за раздобље такозване Хомерове епохе. За то имамо два важна разлога.

Прво, што се појаве из старог века не могу идентификовати ни са средњим веком у целини ни са појединим његовим периодима, ма колико да оне имају сличности и паралеле. Јер ако се средњим веком назива доба између старог и новог века, како се онда може називати исто тако неки период из самог старог или новог века?

Друго, што је и сам аутор лепо приказао, да се у раздобљу које дели микенско доба од доба револуције, тј. раздобље од 1100—750. г. отприлике, родила грчка историска цивилизација, па како онда то раздобље може бити неки средњи век? Очигледно је да овај термин треба изоставити као ненаучан.

Да завршимо. Из изложенога, мислим, види се јасно опсег и значај књиге Честера Стара *Порекло грчке цивилизације*. Универзитет у Риму није, дакле, погрешно што је почео да издаје тако важну серију под насловом *Inscapula Graeca*, чија је ово пета свеска.

Б. Стебановић, Скопље.

С. О. BRINK, *Horace on Poetry. Prolegomena to the literary epistles*. Cambridge, at the University Press, 1963, p. XII+300.

Проф. Бринк се латио врло тешког и незахвалног посла, на коме су се већ многи огледали. Како он сам каже (стр. 16), преко једног века, од 1860. до око 1960. г., научници су покушавали да изложе структуру овога спева, било као расправе у стиховима било као мешавине разних књижевних предмета, па се ипак није дошло до сасвим задовољавајућег резултата. У *Библиографији* (стр. 273—286) Бринк је навео само новију литературу, па и то не сву, без литературе о Аристотеловој *Поетици* и *Реторици*, која је још већа.

Дајући историјат проблема, кога се прихватио да реши, он истиче да је од 1905. г. почела нова ера проучавања у вези с Хорацијевом *Песничком вешијном*, у којој значе датум радови А. Ростањија и О. Имиша, који су започели „дубљи преглед античке књижевне критике“, а на стр. 31. он је дао преглед како су поједини научници делили структуру *Песничке вешијне* (Норден 1905, Јензен 1918, Ростањи 1930, Имиш 1932 итд.).

Аутор је подробно проучио грчке и римске писце који су се бавили сличним проблемима од Аристотела до Хорација. То су Неоптолем с Пара, Луцилије, Посејдоније, Варон, Филодем. Он је при томе размотрио и учење античких реторичара о стилу и сличном. Као што је познато, Хорације се углавном ослањао на учење Неоптолема с Пара, чије су идеје данас врло слабо познате. Зато аутор разматра питање колико је и сам Неоптолем зависио од Аристотела, а колико стојао на тлу александриске естетике. Он тврди (стр. 46); „Неоптолемова књига, ако смемо судити по неким одељцима Хорацијеве *Песничке вешијне*, није личила на Калимахове критичке изјаве, него је садржавала Аристотелова учења“. Даље (стр. 74) он за њега умесно каже да је био александрињанин по свом ученом стиху и науци, као и у стилској префињености, док је као заштитник дугог спева био аристотеловац.

Поводом теоретских поставки код старих Грка да поезија мора поучавати исто онако као и забављати Бринк каже (стр. 129) да је код њих питање да ли је важнији таленат или техника решено овако: и *natura* и *ars* и да се тога мишљења држао и латински песник.

Бринк је овако поделио Хорацијев спев (в. стр. 13, 138. и 248): 1) увод (стих 1—40), где се углавном говори о јединству; 2) први део (ст. 40—118), где се говори о распореду, стилу и садржају; 3) други део (ст. 119—294), где се говори о томе како да се организује прикладан предмет и које су врсте поезије велике, као и главне врсте драме у Грчкој и Риму; 4) трећи део (ст. 295—476),

где су изложена општа питања песничке критике и главни аспекти песничке теорије. Бринк даје и шему узора за овај план: првом одељку одговара Аристотелова *Поетика* (7—8), другом Аристотелова *Реторика* (III) и Неоптолемово разлагање о поеми, трећем *Поетика* и *Реторика*, као и Неоптолемово излагање о поезији, четвртом, можда, Аристотелово дело *О ђесницима* и Неоптолемово разлагање о песнику.

Аутор расправе износи да Хорацијева наука о поезији садржи и аристотеловске и александриске црте, јер је он користио и александриску префињеност и идеале аристотеловске критике. По Бринку (в. стр. 128) *Песничка вештина* се на неким местима може упоредити с Аристотеловим и Неоптолемовим гледиштем: песнички циљ — или морална корист, или забава, или обоје, али првенствено треће. А на другом месту (169) он вели: „Изгледа да Хорације заузима два става: он каже да је поезија компликована и озбиљна вештина — то је један став; он такође каже да је поезија игра коју он воли играјући се — то је други став“.

По Бринку (стр. 155), *Песничка вештина* спаја лично и традиционално, јер Хорације тежи томе да своја најомиљенија лична убеђења прикаже у традиционалној одећи рационалистичке грчко-римске критике. А на другом месту (стр. 266) он каже да је Хорације своју личну критику увео у традиционалну хеленистичку *ars poetica* и уз то тврди да *Arts poeticae* обухвата учење традиционалне *ars poeticae*, као и учење Хорацијево личне критике.

Тачна је Бринкова констатација (214) да је Хорацијева полемика уперена против две различите тенденције савремене критике — архаистичке и модернистичке. Исто тако, он лепо каже на стр. 192): „Хорације је изабрао предмет који је исто толико Августов колико и Хорацијев — позиција песника и поезије у савременом Риму“. И он најзад закључује (213. и 255) да Хорацијева књижевна критика јесте критика песника-критичара и да, изгледа, није било преседана у Аристотеловој *Поетизи* и *Реторизи* за изванредну важност коју Хорације придаје песничкој вештини.

Б. Сџебановић, Скопље.

MICHEL LEJEUNE: *Index inverse du grec mycénien*, Paris 1964, pp. 116, 8°.

Во последниве две-три години микенолошката литература се здоби со два прирачника кои претставуваат голема помош за ученице што се занимаваат со проблемите на линеарното В писмо. Тоа се *Mycenaeae Graecitatis Lexicon* од Анна Моргурго (понатаму *MGL*) која го среди и обработи целокупниот фонд зборови од натписите на плочките напишани со лин. В писмо и *Index inverse du grec mycénien*, што го изработи професорот на Сорбона М. Lejeune. Уште веднаш треба да се одбележи дека *Index*-от на Lejeune претставува дополнение на *MGL* на Анна Моргурго кој не содржи и ретрограден индекс. Бенетовиот *Minoan Linear B Index* не можеше повеќе да одговори наполно на својата намена бидејќи од времето кога беше издаден (1953 г.) до денес се пронајдени многу нови натписи. Затоа овие два нови речника ја пополнуваат празнината што се јави поради застареноста на Бенетовиот индекс бидејќи ги опфатија и сите новооткриени материјали. Во истата година кога се појави и *Index*-от на Lejeune, Istituto di glottologia од Трст го издаде *Indice retrogrado delle iscrizioni in Lineare B di Pilo e di Micene*, од М. Doria, но тој, како што кажува и самиот наслов ги опфаќа само натписите од Пил и Микена а материјалот од Кнос остана незапаен. Затоа појавата на *Index*-от од Lejeune треба да се поздравува, зашто тој го содржи целокупниот лексички материјал подреден според завршокот што е од големо значење за изучувањето на флексијата и образувањето на зборовите.

М. Lejeune во својот *Index* ги опфати сите зборови што се содржат во *MGL*. Ги изостави само оние што се фрагментарни или се состојат само од една силабограма.

Во Уводот, авторот ги дава нужните појаснувања за употреба и принципите по кои се раководел при изработката на индексот. Им оддава признание на Анна Моргурго, J.-P. Olivier и J. Raison кои му помогнале во работата.